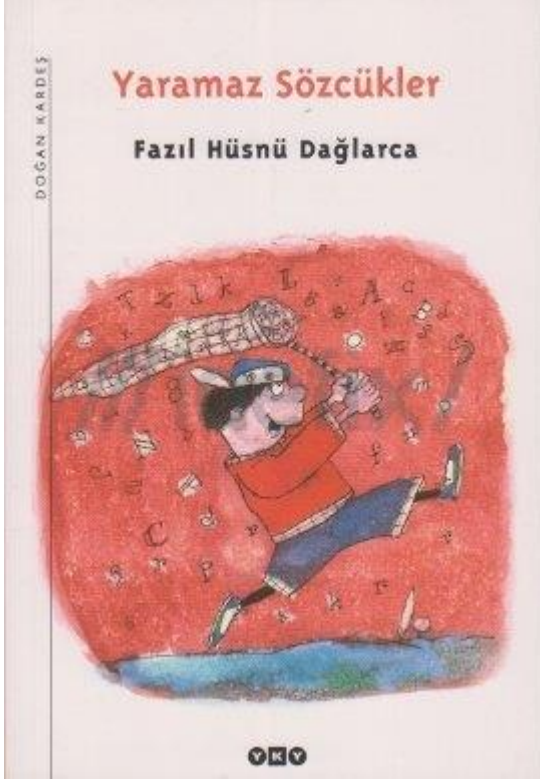

YARAMAZ SÖZCÜKLER¹

Fazıl Hüsni DAĞLARCA'nın "Yaramaz Sözcükler" adlı yapıtının, 10 yaş ve üzerindeki çocukların, şiirin büyüleyici dünyasına değişik bir pencereden bakabilmelerine olanak sağlayabilecek nitelikte bir kitap olduğu belirtilebilir. Öncelikle kitabın başlığında kullanılan "yaramaz" sözcüğü ve içerikte "şiir yazımının oyunlaştırılması" süreci, çocuğun dünyasından gelen bir anlayışın, başka bir deyişle nitelikli çocuk kitaplarında bulunması gereken en önemli özelliklerden biri olan çocuğa görelilik ilkesinin benimsendiğinin ilk göstergeleridir. Çocuk şiiri izleklerinin, çocuk gerçekliğine uygun, onun ilgi ve

gereksinimlerini karşılayan ve onları duymaya, düşünmeye yönlendiren nitelikte olmasının gerekliliği bilinmektedir. Kitapta yer alan altmış altı şiirin, bu gerekliliğe uygun olarak çocuklara, sözcüklerin gücünü duyumsatmak amacıyla olduğu belirtilebilir. Ayrıca kitap, öğretici bir nitelikte doğrudan iletiler sunmak yerine, yazınsal nitelikli bir biçimde iletisini çocuğa örtük olarak sunmuştur. Bu biçimiyle kitap, ilgili iletileri anlamlandırma sorumluluğunu çocuğa vermiş ve onu özne durumuna getirmiştir. Böylece çocuğun kitaba, şiire karşı merakının ve ilgisinin artabileceği, başka kitaplarla, şiirlerle buluşmaya istekli duruma gelebileceği düşünülebilir.

Kitap, başlığı ve kapağıyla uyum içerisinde olup "yaramazlık yapan sözcükler" in öyküsünü şiir diliyle çocuklarla buluşturmuştur. Kitabın başında yer alan şiirlerde "yaşlı, emekli bir öğretmen" den söz edilmiştir. Yaramazlık yapan sözcükler ise, bu öğretmenin yazdığı şiirlerdeki sözcüklerdir. Şiir yoluyla kurgulanan öyküde, öğretmenin bu sözcüklerin yer değiştirdiğini duyumsaması, sözcüklerin yer değiştirmemeleri için izlediği yollar ve sonunda da sözcüklerin değişimini kabullenip

¹ Dağlarca, Fazıl Hüsni (2011) *Yaramaz Sözcükler*. İstanbul: YKY Doğan Kardeş.

onları kutlaması anlatılmıştır. Şiir türünün kullanımıyla bir öykünün anlatılması ise, bu yapının en güçlü özelliklerinden biridir. Kitabın diğer bir önemli özelliği ise, şiirlerin çocuğun devingen yapısına da uygun olacak ve onu eğlendirecek biçimde aynı sözcüklerin yerlerinin değiştirilerek oluşturulmasıdır. Bu şiirlerde Dağlarca'nın "sözcüklerin değişmek istediklerini" belirtmesiyle çocuğun düş gücünü devindirmek için uygun bir ortam yarattığı belirtilebilir. Yaratılan bu ortam, çocuğun en büyük gereksinmesi olan "oyun"u da içinde saklamaktadır. Böylece çocuk da örtük olarak bu "oyuna", "sözcüklerle yaramazlık yapmaya" başka bir deyişle "şiirin sözcüklerle zenginleşen, o eşsiz dünyasına" doğru yönelebilir. Ayrıca kitap kapağı ile kitabın içinde yer alan çizimlerin şiirlerle uyumu ve yalınlığı, çocukların resme karşı duyarlılığını da devindirebilecek niteliktedir.

Çocukların böylesine nitelikli, sanatçı duyarlılığıyla biçimlenmiş bir kitapla buluşturulması, çocuk-kitap ilişkisi; başka bir deyişle onların şiir türüne ve anadiline karşı duyarlılık kazanmaları açısından atılabilecek önemli bir adım olarak görülebilir. Atılacak olan bu adımla çocuk, şiir yazmanın, sözcüklerle buluşmanın kendisine oyun kadar yakın ve kolay olacağını duyumsayarak şiir yazmaya ve okumaya yönelebilir.

Sonuç olarak, çocuğun düş gücünün sınırlarını genişleten, bunu yaparken de düşünen, duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan, şiir diliyle öykü sunan bu kitabın özellikle çocukların dil gelişimi ve dil duyarlılığı edinmeleri açısından önemli olduğu belirtilebilir.

Arş. Gör. Bilge Nur DOĞAN

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi